СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК — UKRAINIAN DAILY

РІК LVIII. Ч. 224. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, СЕРЕДА, 27-го ВЕРЕСНЯ 1950. No. 224. JERSEY CITY and NEW YORK, WEDNESDAY, SEPTEMBER 27, 1950. VOL. LVIII.

П'ЯТЬ ЦЕНТІВ в Злуч. Дер. Америки СІМ ЦЕНТІВ Закордоном — Тел. „Свободи": BErgen 4-0807, 4-0237 — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016 — FIVE CENTS in the U. S. of America SEVEN CENTS Elsewhere

150 БІЛІОНІВ НА ЗБРОЄННЯ АМЕРИКИ ТА ЗАХ. ЕВРОПИ

Вашингтон, 26 вересня. — З днем 30 вересня уступить з уряду Адміністратора Економічної Кооперації Пол. Дж. Гофман, а його наступником стане Вилйем С. Фостер, теперішній заступник Адміністратора. Гофман буде тепер „дорадником" агенції, яка слідкує за здійснюванням Пляну Маршала. Президент Труман, приймаючи резигнацію Гофмана, дав йому одночасно найвище признання за його „вірну і успішну службу". Нове завдання Гофмана буде полягати головно в тому, щоб натискати сильніше на держави західної Европи в справі зброєння. Відбуваючи свою чергову пресову конференцію Гофман подав деякі дані про воєнне поготівля Злучених Держав та Західної Европи. Він стоїть за те, що Програма Европейської Відбудови повинна скінчитись в 1952 році. Потім західно-европейські демократії повинні вже самі дбати про дальшу економічну реконструкцію та зброєння. Гофман заявив, що видатки Злучених Держав на зброєння Америки та Західної Европи виноситимуть в найближчих трьох роках 150 біліонів долярів. На саму тільки „закордону економічну, інформативну та психологічну акцію" треба буде видати в цьому часі від 8 до 14 біліонів долярів. Самою мілітарною силою, казав Гофман, комунізму демократії не переможуть, тому треба дати світові „нові ідеї про демократію". При цьому ще згадав, що 10 біліонів долярів, які Америка видала за його урядування на відбудову західної Европи, є найкращим видатком з усіх, які Америка колинебудь зробила". Европейська проблема відбудови не повинна бути ставлена так, як її в Европі ставлять, себто „масло проти гармат", а тільки „масло й армати". Гофман зістав звільнений з становища члена кабінету якраз на те, щоб мати вільну руку та відвідати західну Европу і все це вияснити.

ДЖЕКСОН ОБСТОЮЄ ПОРУКУ ДЛЯ ЗАСУДЖЕНИХ КОМУНІСТІВ.

Вашингтон, 26 вересня. — Десять комуністів, засуджених у Ню Йорку за змову в справі насильного державного перевороту, матимуть право бути на волі за порукою, поки не западе останнє судове рішення. Таке зарядив Роберт Г. Джексон, суддя Верховного Суду Злучених Держав. Суддя Джексон подає у своїй постанові, що він свідомий того, що засуджені комуністичні провідники, будучи на волі, можуть накоїти багато лиха, як люди, що відносяться до Америки нельояльно. Не зважаючи на це він таки не може відступити від традиційного американського правосуддя. Рішення судді Джексона відноситься тільки до 10 засуджених, бо одинадцятий — Юджін Денніс — є в тюрмі за непослух Конгресові. Порука за Дж. Стечела, І. Поташа та Джана Вилйемсона виносить $30,000 для кожного. Для сім інших по $20,000. Ними є Ґос Гол, Г. Винстон, Джн Ґейтс, Р. Дж. Томпсон, Гілберт Грін, Б. Дж. Дейвис мол. та Карл Винтер.

УКРАЇНЦІ НА ЧАЙНІМ ВЕЧОРІ В ГУБЕРНАТОРА СТЕЙТУ КОНЕТИКАТ.

Гартфорд. — Минулої п'ятниці губернатор Бовлс та його дружина влаштували у своїм домі в Гартфорді чайний вечір, на який були запрощені теж і представники Української Стейтової Дивізії, проф. Михайло Стецик, секретар і п-ні Нагірна, яка прибула в українським народнім строю. Це є мабуть перший раз, що українська Дивізія дістала того роду офіціяльне запрошення, в часі якого можна було представити губернаторові вагу справедливої розв'язки української справи. Губернатор виявив велике зацікавлення справою України, а по довшій розмові ще окремо відфотографувався з українською групою. Американські українці стейту Конетикат, що належать до Демократичної партії, відбудуть 1 жовтня ц. р. в Ню Гейвен, в галі церкви св. Михаїла, наради в цілі вибору свого повного й постійного Стейтового Комітету та намічення кандидатів на різні стейтві а краєві становища.

МОРФІ КОМІСАРОМ МІСТА НЮ ЙОРКУ

Ню Йорк, 26 вересня. — Діючий мейор Ню Йорку Імпелітері проголосив, що комісар поліції Вилйем П. О'Браєн зрезигнував, а його наслідником стане Тамес Ф. Порфі, асистент Прокуратора Злучених Держав, відомий добре з карного процесу проти Алджера Гісса. Морфі був тим, що найбільше прислужився до того, що Гісса таки запроторено до тюрми. Резигнація О'Браєна звязана з хабарництвом. Шулерський синдикат в Брукліні мав платити поліції річно мільйон долярів „за охорону". Таке виявляє слідство, яке веде ще від минулої осені окружний прокуратор повіту Кінґс, Майлс Ф. МекДонелд.

АКЦІЯ ЗА МОДИФІКАЦІЮ ПРОТИКОМУНІСТИЧНОГО ЗАКОНУ

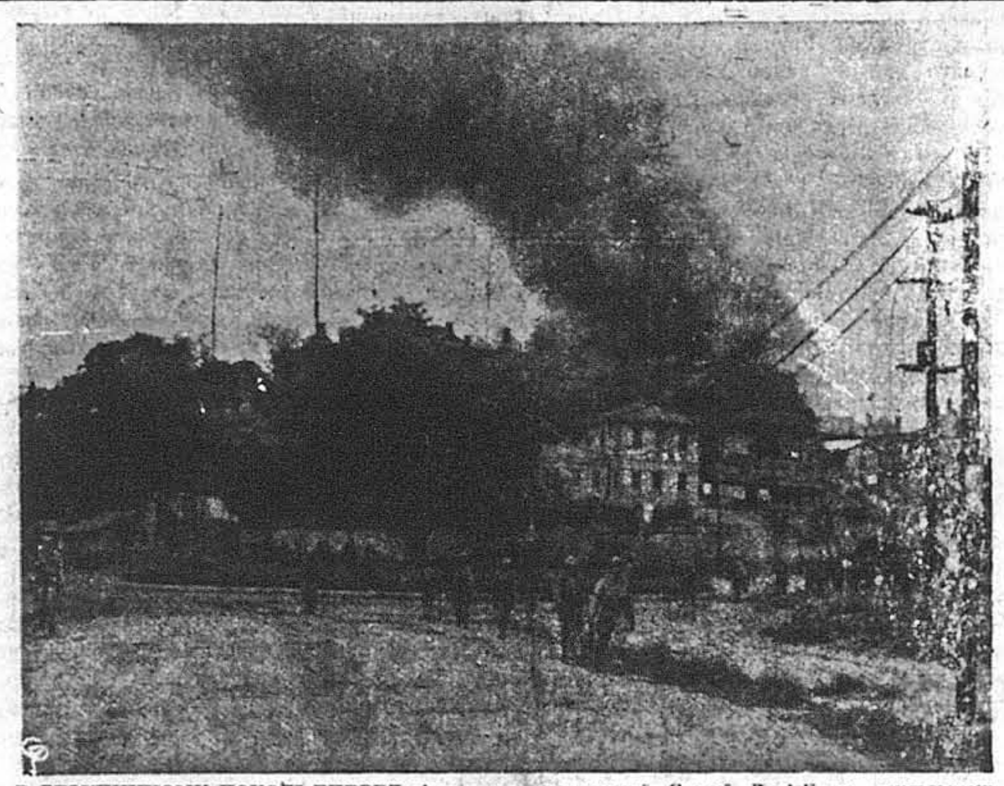
Вашингтон, 26 вересня. — Сенатор Герберт Г. Лімен з Ню Йорку та конґресмен Кларенс Кеннон, демократ з Мізурі, заповіли, що якщо вони будуть перевибрані в листопадових виборах, то в новому Конґресі внесуть зараз поправку до протикомуністичного закону, який щойно перейшов в Конґресі й то проти вета президента Трумана. Лімен і Кеннон переконані, що по виборах сенатори і конґресмени будуть певніші себе та об'єктивніші й згодяться на злагіднення протикомуністичного закону в такому змислі, як це пропонував президент Труман. Головно йдеться про примус реєстрації комуністів та тих організацій, що їх попирають, а теж про складання фінансових звітів, чоо, як казав президент Труман, комуністи все одно не будуть виконувати. Теж влада не братиме комуністів зараз до концентраційних таборів, хіба, що країна знайшлася б у надзвичайно небезпечному положенні.

В АМЕРИЦІ

● **Едвард Корсі**, бувший Комісар Іміґрації, автор знаменитої книжки про Елис Айленд, кандидуючи на уряд мейора міста Ню Йорку, заповідає — на випадок вибору — радикальну чистку, а в часі виборчої кампанії безпощадну критику „цинізму Тамані, її хабарництва та корупції".

● **Американська юнія** громадських свобід проголосила, що дасть грошеву допомогу тим, що будуть судовою дорогою доказувати неконституційність певних частин протикомуністичного закону, що його тепер ухвалив Конґрес.

● **Комітет лікарів** для поліпшення медичної опіки (Бостон) видав заяву, піддержуючи сенатський проєкт в справі матеріяльної допомоги кооперативам, чи іншим добродійним організаціям, що плянують забезпечити своїх членів лікарською опікою.

В БЕЗУПИННОМУ ПОХОДІ ВПЕРЕД з'єднання американської Сьомої Дивізії на сеульському фронті знову залишили за собою клуби диму з тількищо зведеного бою з червоним аґресором і поспішають назустріч військам Першої Кавалерійської Дивізії, що наступають на червоних з півдня. В останніх повідомлення стверджується, що ще тільки 25 миль ділить ці два американські фронти.

НАРАДИ ПРО МИР В КОРЕЇ БЕЗ СОВЕТІВ

ЗЛУЧЕНІ ДЕРЖАВИ ПОЧАЛИ НАРАДИ З ІНШИМИ ЧЛЕНАМИ О. Н. ДЛЯ ВСТАНОВЛЕННЯ МИРУ ПІСЛЯ ЗДОБУТТЯ ПЕРЕМОГИ. — ПЛАНУЄТЬСЯ ПЕРЕСЛІДУВАННЯ ВОРОГА НА ПІВНОЧІ. — АМЕРИКА ВОЛІЛА Б, ЩОБИ ВІЙСЬКА ІНШИХ НАЦІЙ ПЕРЕБРАЛИ ОКУПАЦІЙНІ ОБОВ'ЯЗКИ.

Лейк Соксес, 26. вересня. — Злучені Держави Америки вже почали неформальні наради з делеґаціями інших членів Об'єднаних Націй для встановлення дальшої воєнної стратегії в Кореї та мирної політики після здобуття перемоги. Розмови почалися нагло, як повідомлення американської розвідчої служби вказують, що аліянтські війська вже відгородили шість ворожих дивізій від зв'язку, що ввесь ворожий фронт є в помітному розкладі та що прихід аліянтських військ до лінії 38-мої паралелі може бути вже тільки проблемою днів. Злучені Держави бажають собі, щоби Генеральна Асамблея визначила курс дальшої політики, як це станеться. З поінформованих джерел стверджують, що державний секретар Ачесон задумує дати ген. Мек Артурові повновласті поступити так, як він вважатиме за найвідповідніше для використання військової перемоги та для виключення можливостей дальшої аґресії. Проте, уряд Злучених Держав волів би, щоби Об'єднані Нації самі встановили курс окупаційної політики на довшу мету в Північній Кореї. З усіх цих розмов і плянувань виключається Совєтів та їх сателітів, бо їх вважається промотором аґресії в Кореї. Американське офіціяльне становище в справах Кореї спрецизовується так: 1. Злучені Держави не думають використати Північну Корею після війни як свою військову базу; 2. На ділі, Америка воліла б, щоби окупаційні обов'язки в Північній Кореї після закінчення боротьби перебрали інші члени Об'єднаних Націй; 3. Злучені Держави признають за урядом Корейської Республіки відповідні права щодо території Північної Кореї, але вони не думають накидувати цей уряд північним корейцям; 4. Злучені Держави бажають об'єднання Кореї та одного корейського уряду, але вони не думають дозволити теперішнім північно-корейським лідерам на те.

(Предовження на стор. 4-тій)

АМЕРЕКАНЦІ ЗДОБУВАЮТЬ СВОЮ ЗБРОЮ

На фронті в Кореї, 26. вересня. — Наступаючі американські війська поступово здобувають тепер від червоних свою власну зброю, яку вони залишили під час поспішного відступу в липні і серпні. Найбільше цеї зброї здобули відділи Сьомої Дивізії в місті Сувон, на південь від Сеул, яке на початку війни поспішно евакував малий відділ американських військ, відступаючи перед червоними дивізіями.

МАЛІК ПРО НОВІ РОЗМОВИ ЗЛ. ДЕРЖАВ З СССР

Ню Йорк, 26 вересня. — Мерилендський Комітет Миру відвідав Якова А. Маліка, заступника міністра закордонних справ СССР, та предложив йому чотири питання в справі нових безпосередніх переговорів між Злученими Державами і Совєтським Союзом для полагоди спірних проблем. Найважніше питання відносилось до цього, чи такі розмови взагалі можливі й то в такому розумінню, що в них братимуть участь Труман і Сталін. Малік відповів на це „так", хоч не згадував імен Трумана і Сталіна. Потакуючо відповів Малік теж і на інші питання в справі атомової бомби, загального розброєння та обміни ідеями й інформаціями між обидвома народами. Департамент стейту вважає ці „пропозиції" совєтською пропаґандою, яка нагадує Стокгольмську мирову декларацію. Що ця акція була заздалегідь добре підготовлена, пізнати найкраще по тім, що Малік дуже спішився, щоб виїхати на час з Флошинґ Медов і „повитати" мерилендську делеґацію в Ню Йорку. Секретар стейту Ачесон, довідавшись про це, мав заявити, що якщо Росія хоче годитись, так хай спершу заключить мирні договори з Німеччиною, Австрією і Японією, не вживає сили в міжнародних відносинах, заперестане обструкцію в Об'єднаних Націях і згодиться на контролю атомової енергії через О. Н., а теж заперестане підміновувати влади інших країн та ширити неправду про ідеї та пляни Заходу.

ЧЛЕНИ ПОНЕВОЛЕНИХ НАЦІЙ В РЯДАХ У.П.А. БОРЯТЬСЯ ПРОТИ БОЛЬШЕВИЗМУ

ІНТЕРЕСНИЙ ГОЛОС АМЕРИКАНСЬКОЇ ГАЗЕТИ ПРО ТЕПЕРІШНЮ СТАДІЮ ПІДПОЛЬНОЇ БОРОТЬБИ В УКРАЇНІ; ЗАПЕРЕЧУЄТЬСЯ НАЯВНІСТЬ ПОВСТАНЦІВ В РОСІЇ.

Клівленд, Огайо, 26 вересня. — Місцевий „Плейн Ділер" в числі з 21-го вересня твердить в кореспонденції з Вашинґтону, що тепер 500,000 до 1,000,000 повстанців бореться проти большевизму на території Совєтського Союзу та що найбільшою між ними силою є Українська Повстанська Армія, в рядах якої боряться теж повстанські групи інших поневолених Совєтами народів. Базуючи свої інформації на провірених американськими властями зізнаннях втікачів та на повідомленнях американської розвідки, кореспондент „Ділера", Ліонард Швайцер, твердить, що „хоча деякі російські втікачі намагаються переконувати про наявність повстанської активности в самій Російській Совєтській республіці, американська розвідча служба заперечує ці твердження". В кореспонденції пишеться:

„Могутнє проти-комуністичне підпілля, повстанські армії якого часто зводять малі, але криваві битви з червоною армією, існує в европейському центрі совєтської імперії. Цей факт потверджується доходженнями, під час яких пере-

(Продовження на стор. 4-тій)

БРИТАНІЯ БАЖАЄ МИРУ І ГОТОВА ЗА НЬОГО БОРОТИСЯ

Лейк Соксес, 26. вересня. — Ернест Бевин, британський міністер закордонних справ, заявив вчора в Генеральній Асамблеї О. Н., що Британія бажає миру, але що вона „так само рішена боротися в потребі до останньої краплі крови за волю, яку їй приходилося так важко здобувати та яку вона готова боронити". У вислідї, Бевин принципово піддержував американські пропозиції, головно щодо передачі Генеральній Асамблеї повновластей діяти негайно проти аґресії, якщо б акція в цій справі була саботована совєтським ветом в Раді Безпеки.

СЕУЛ ЗДОБУТИЙ СИЛАМИ ОБ'ЄДНАНИХ НАЦІЙ

РУКОПАШНІ БОЇ В ЦЕНТРІ МІСТА ЩЕ ПРОДОВЖУЮТЬСЯ. — ВІДДАЛЕННЯ МІЖ АМЕРИКАНСЬКИМИ ФРОНТАМИ ЩЕ ТІЛЬКИ НА 25 МИЛЬ. — ПОЗНАКИ ПОВНОГО РОЗВАЛУ ВОРОЖОГО ФРОНТУ

Токіо, 26. вересня. — Ген. Доґлес Мек Артур сьогодні повідомив, що місто Сеул, столиця Корейської Республіки, було здобуте сьогодні військами Об'єднаних Націй. В проголошеному ген. Мек Артуром повідомленні Об'єднаних Націй стверджується, що „визволення міста було ведене в такий спосіб, щоби спричинити по можності якнайменшу загрозу для цивільних установ". До центру міста вступили з'єднання американських моряків і піхоти, очолювані танками та попереджувані діями авіяції. З іншого боку вступили до своєї столиці відділи сьомої південно-корейської дивізії. Місто в кількох місцях горить, а в поодиноких випадках ще доходить до рукопашних боїв, як аліянтські сили очищують дім за домом від комуністичних недобитків.

В міжчасі, на південному фронті ворожі лінії є вже майже в повному розкладі під постійними ударами аліянтських сил, що поспішними маршами наближаються до ліній десантного фронту, від яких відділяє їх вже не цілих 25 миль. Пробоєві відділи Першої Кавалерійської Дивізії за вчорашній день здобули найбільший терен, дійшовши аж до міста Чонґджу, 10 миль на північний схід від головного шляху з Тайґу до Сеул. В безупинному поході є теж 24-та дивізія, що вже далеко за собою залишила місто Кумчон, хоча на своєму фронті вона зустрічає запеклий спротив ворога. На зустріч відділам Кавалерійської Дивізії поспішають з північного заходу відділи Сьомої Дивізії, що висадились і Інчон. Вони залишили за собою місто Осан і вже є в безпосередньому віддаленні від південного фронту. Як ці фронти злучаться, що може наступити вже в кожній хвилині, бо там майже не зустрічається зорганізованого ворожого фронту, тоді всі величезні червоні армії в південно-західному куті країни будуть відгороджені не тільки від постачання, але й всіх можливостей відвороту. Рівночасно з успіхами на цьому центральному фронті, південно-корейські війська на його східному секторі посуваються безупину в усіх напрямках від здобутих вже раніше Андонґ і Йонґдок на східному побережжі. Наступаючи з Андонґ, сьогодні вранці вони вступили до Єчон. Загальне положення на фронтах характеризує заява команданта Десятого Корпусу — ген. Голтона Г. Волкера, який заявив, що „кінцева перемога вже є на овиді".

ПЕРЕГРУПУВАННЯ ПРИЧИНОЮ ЗАТРИМКИ В СЕУЛ

Сеул, 26. вересня. — Американське командування стверджує, що деяка дотеперішня затримка в наступі на Сеул була спричинена не тільки запеклим спротивом ворога, як головно потребою перегрупування висаджених в Інчон американських військ та відповідного забезпечення постачання. Діло в тому, що Сеул, здобуття якого є епохальним успіхом в теперішній війні, — все ж таки не був кінцевою ціллю сміливих десантних дій і в наступі на нього вже роблено заходи для дальшого розвитку, метою якого є повне розгромлення аґресора.

● **Ралф Бонче**, колишній посередник Об'єднаних Націй в Палестині, назвав акцію Об'єднаних Націй в Кореї „зворотним пунктом новітньої історії".

РІШАЛЬНЕ ПОЛІТИЧНЕ І СТРАТЕГІЧНЕ ЗНАЧЕННЯ ПЕРЕМОГИ В СЕУЛ

Сеул, 26. вересня. — Хоча визволення цеї столиці Корейської Республіки не було кінцевою ціллю стратегії теперішнього генерального наступу аліянтських сил, проте його здобуття має рішальне політичне і стратегічне значення, яке далеко переходить самі тільки події в Кореї та можливість їх дальшого розвитку. Це вперше відібрано большевикам столицю захопленої ними одної з багатьох країн після другої світової війни та розгромлено комуністичні армії, які вже збиралися святкувати свою чергову „кінцеву перемогу". Поминаючи стратегічні користі, що їх дає аліянтам визволення Сеулу, воно сильно підносить американський і аліянтський авторитет в цілій Азії, розвіваючи там міт комуністичної непереможности.

КАММОНВЕЛТ ОРГАНІЗУЄ ГОСПОДАРСЬКИЙ ПОХІД ПРОТИ КОМУНІЗМУ В АЗІЇ

Лондон, 26. вересня. — Міністри сімох країн Британської Спільноти народів почали тут вчора наради, завданням яких є створити господарські передумови припинення і поразки большевизму в Південній Азії. Їхньою конкретною метою є створити плян господарського розвитку одинадцяти південних і південносхідних азійських країн і колоній, на яких живе одна четверта частина всього населення світу. Вони виходять зі заложення, що традиційна вже в тих країнах відвічна убогість та безнадійність є найбільш податливим ґрунтом для розкладового комунізму. Господарський розвиток, поліпшення життєвого стану та розгорнення перед цими народами кращих перспектив соціяльного порядку буде найкращим засобом і найсильнішою зброєю не тільки проти дальшого поширення большевизму, але й для дальшого його знищення в захоплених вже ним країнах. „Ми мусимо доказати азійським народам ділом і словом, що їх поступ і щастя залежать від їх об'єднання і спільноти з вільним світом", — твердив при відкритті нарад міністер закордонних справ Нової Зеляндії.

В СВІТІ

● **Шведська преса** повідомляє, що Совєти будують могутні укріплення здовж свого побережжя Балтійського моря.

● **Замлетрясення** на острові Креті розвалило около 400 домів. П'ять осіб було поранених.

● **Китайські комуністи** повернули власникам кораблі, що їх недавно зареквіровано в підготовці до інвазії Формози.

● **Французький парлямент** обговорюватиме в дні 20-го жовтня проблему включення німецьких вояків в оборону Західної Европи.

● **Німецькі втікачі з-під Совєтів** стверджують, що совєтська поліція застосовує тортури для вимушення „признань" шпигунства в користь західних потуг.

● **В Албанії засуджено** на кару смерти одну особу за шпигунство в користь Тіта, а інших п'ятьох обвинувачених покарано довголітнім ув'язненням.

● **Міністри закордонних справ** дванадцятьох країн Атлантійського Пакту почали сьогодні знову свої наради в Ню Йорку в справі оборони Західної Европи перед сподіваним совєтським нападом.

СВОБОДА — SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК — UKRAINIAN DAILY

FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except Sunday, and holidays by the Ukrainian National Association, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City 3, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N.J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1130 of Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

ПЕРЕДПЛАТА:		SUBSCRIPTION RATES:	
На рік	$10.00	One year	$10.00
На пів року	$ 5.25	Six months	$ 5.25
На три місяці	$ 2.75	Three months	$ 2.75
В Джерзі Сиві і закордоном:		Foreign and Jersey City Rates:	
На рік	$12.00	One year	$12.00
На пів року	$ 6.50	Six months	$ 6.50
На три місяці	$ 3.50	Three months	$ 3.50

Кожна зміна адреса коштує 10 центів.

За оголошення редакція не відповідає.

Адреса: "SVOBODA", P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N. J.

ПРОТИКОМУНІСТИЧНИЙ ЗАКОН

Які важливі переміни зайшли в американськім громадянстві у відношенні до комуністів та кремлівської небезпеки, пізнати найкраще по законі, який названо: "Internal Security Act of 1950." Перейшов він, як відомо, подавляючою більшістю в обидвох палатах Конґресу. Не помогли ні вето президента Трумана, ні перестороги більшості американської преси, яка добачувала в законі „гістерію" і „неамериканську поведінку". Чому ж так сталося і як це пояснити?

В першу чергу треба пам'ятати, що протикомуністичний законопроєкт МекКерана ніколи не був би став законом, коли б конґресмени та сенатори, а зокрема ті, що тепер кандидують, не знали справжніх настроїв американського загалу. Відношення до комуністів, а теж і до Росії, останніми часами змінилось в цілому американському народі на гірше. Як передше легковажено тут цілковито комуністичну небезпеку, так тепер можна б набрати враження, що її навіть перебільшують. Інакше не міг би був пройти в Конґресі такий закон, який евентуально міг би завдати багато кривди різним невинним „чужинцям" в Америці, чи людям і пресі ліберального напрямку. Московська аґресія, провокативні виступи совєтських представників на світовій арені, совєтська брехлива пропаґанда, звернена проти Злучених Держав, а вкінці щораз зростаюче число саботажів, доконуваних американськими комуністами, довели до цього, що в Конґресі перейшов закон, який по суті не відповідає духові американської свободи. Одначе комуністи, які тепер так дуже горлають проти нього, були за такий самий закон, коли Америка опинилася у війні з гітлерівською Німеччиною. Тоді вони раз-у-раз взивали уряд вжити якнайгостріших мір проти націстів і фашистів, зараховуючи, очевидно, до них і таких, що ними не були, а були тільки завзятими ворогами теж і червоного фашизму. Та шпигунства та саботажі націстів були дитячою іграшкою в порівнянні з тим, чого допускаються комуністи вже тепер в Америці. Що ж тоді було б у випадку війни Злучених Держав з Росією? В таких обставинах, в яких Америка опинилась сьогодні, вона не може дозволити собі на легковажне трактування комуністичних пятиколонних практик, яких вони вживали у всіх країнах, які опинились у совєтській сфері впливів. До того самі американські провідні комуністи вже віддавна заявляють, що в ніякому разі не підуть воювати проти Росії. Тому і не диво, що тепер називають комуністів просто зрадниками країни. Через те й перейшов в Конґресі закон, на який в інших обставинах американський нарід ніколи не був би дав згоди.

Генеральний прокуратор, Дж. Говард МекҐрет, хоч сам був проти закона в тій формі, в якій його прийняв Конґрес, зараз заповів, що вжиє негайно всіх засобів, щоб закон був виконаний. Знов комуністи заповіли, що не будуть повинуватись цьому законові і не будуть реєструватись, як цього закон вимагає. Це передбачував навіть президент Труман, коли критикував законопроєкт, кажучи, що як злодій не віддає себе сам поліції, так і комуністи не захочуть себе реєструвати. Передбачає це й закон. Не буде теж комуністам легко вести комуністичну пропаґанду та підривну роботу. Якби вибухла війна вони можуть навіть опинитись в концентраційних таборах. Усе залежатиме від цього, як вони будуть тепер поводитись і чи буде продовжуватись їхня саботажна акція.

Виразник українських змагань на американській землі

Десять років тому, точно дня 24-го травня 1940-го року, відбувся в городі Вашингтона Перший Конґрес Американських Українців, метою якого було „заманіфестувати перед широким світом право українського народу на вільний державний розвиток, нарівні з іншими народами Европи, та наладнати дальшу акцію місцевих українських організацій на допомогу державним змаганням до відновлення самостійної, соборної і народоправної Української Держави", вважаючи це важливим вкладом у военні зусилля Злучених Держав Америки та їх аліянтів. В проголошеній цим Конгресом політичній плятформі стверджено, що „війна в Европі накладає на українську іміґрацію за океаном обов'язок піднести перед світом голос в обороні прав українського народу на власну державу", бо „ми одні маємо можність вільно сказати, що український нарід поневолений та що він жадає для себе того самого права на самовизначення, яке признається іншим народам і якого все ще відмовляється українському". Аби було ясно, в цій же плятформі рівночасно стверджено, що „ми рішучо і беззастережно відкидаємо ідеї, на яких основані не тільки большевизм, але теж націзм і фашизм, як не-українські, незгідні з найліпшими українськими традиціями, шкідливі для поступу українського народу..." В цьому Конґресі взяло участь 805 делеґатів зі 168 місцевостей, які репрезентували 2,000 різних організацій.

У висліді цього Конґресу повстав Український Конґресовий Комітет Америки, як найвища політична репрезентація американських українців, що їй доручено здійснювання встановлених у плятформі цілей. І він їх здійснює з помітним успіхом вже повних десять років. Він їх здійснював серед найважчих военних обставин, як шал совєтофільства був охопив широкі кола американської публичної опінії та коли виступ проти большевизму пробувано утотожнювати з про-націзмом і про-фашизмом, якщо вже не самим націзмом чи фашизмом. Вже в цих часах Український Конґресовий Комітет став непохитним виразником тих українських змагань, що сьогодні в найбільш гострій формі стали проблемою Америки та цілого вільного світу: боротьба проти аґресивного большевизму.

Пересуди публичної опінії та неприятливі обставини не були єдиними перешкодами в праці Українського Конґресового Комітету впродовж десятьох років його існування. Треба було перемагати ще цілий ряд інших труднощів, включно з шкідливими виступами своїх земляків, не кажучи вже про постійну недостачу фондів, недостачу відповідних кваліфікованих сил до такої акції, і т. п., і т. д. А проте, Український Конґресовий Комітет за той відносно короткий період часу проробив роботу, яка дала неоцінені ще результати та яка назавжди залишиться в історії найшляхетніших зусиль американсько-української спільноти. Постійні інтервенції в українських справах в американському уряді або за його посередництвом на міжнародному терені, постійна оборона доброго імени України та її народу, ініціятива до створення Злученого Українського Американського Допомогового Комітету, що опісля сам записав одну з найблагородніших сторінок нашої історії, політична оборона української еміґрації перед орґією ворожих нападів безпосередньо після війни, ініціятива в створенні Пан-Американської Української Конференції, вже шостий рік видання „Українського Квартальника" в англійській мові, видання книжки „Юкрейнієн Резістенс", першої збірки документального матеріялу про українську визвольну боротьбу проти націстів і большевиків підчас і після другої світової війни, важлива роля у впорядкуванні внутрішньо-українського життя в цій країні та на еміґрації в Европі — це тільки загальний перегляд праці УККомітету, що став сьогодні справжнім і незаперечним виразником українських змагань на американській землі.

Українська громада нюйорської метрополії збереться в дні 1-го жовтня в репрезентативній Карнеґі Гол, щоби вшанувати 10-річчя цеї діяльности, яку можна вважати важливою ділянкою не тільки української визвольної боротьби, але й загально-американських зусиль до здобуття і закріплення тривкого миру в світі. Виступ американських сенаторів та представників американської політичної думки на Ювілею в Карнеґі Гол буде зовнішнім потверженням цього. Залишається ще тільки висловити побажання, щоби українська участь в цьому Ювілею була така велика і гідна, як великою і гідною є праця цеї нашої політичної Репрезентації, для вшанування якої Ювілейна Академія відбудеться.

О. Бужанський.

ЗУСТРІЧ

„Андрей Вішінскій, совєтський міністер закордонних справ, що очолюватиме совєтську делеґацію на найближчій сесії Генеральної Асамблеї О. Н. приїхав до Парижа в дорозі до Ню Йорку" — повідомляє „Свобода" в своєму числі за 13 вересня. А в день приїзду до Ню Йорку совєтського міністра закордонних справ зустрінули представники совєтського посольства і може ще дехто.

Ми його зустрічали і не будемо, хоть і живемо тут. Ми його зустрічали раніше при інших обставинах і цю зустріч ми й хочемо нагадати совєтському міністрові закордонних справ. Тоді ми працювали зі сотнями тисяч інших на будівлі Біломорського каналу ім. Сталіна. Як відомо, цей канал будували раби-в'язні. В'язні жадної вини за собою не мали, але великому Совєтському Союзові треба було з'єднати Балтійське море з Білим, щоб на випадок війни можна було перекидати морські сили і „геніяльний вождь мирового пролетаріяту" дав ГПУ завдання воставити для цього робочу силу. Тож „карающій меч пролетаріяту" з а п р а ц ю в а в: розкрились цілі кубла „шпигунів інших держав", розкрились змови, що мали на меті „сверженіє совєтской власті" і підготовлювали „покушеніє на жізнь вождя мірового пролетарія́та", розкрилось безліч найрізноманітніших „контрреволюційних організацій", виловлювались „к у р к у л і" та „підкуркульники" і в наслідок тої наполегливої праці ГПУ були створені робочі кадри для „геніяльного пляну" побудови Біломорського каналу. То байдуже, що цей канал можна було збудувати не загубивши жадного людського життя, але тоді „наймогутніша держава світу" — Совєтський Союз мусів би платити за роботу реальною цінністю, якої він не мав, як не має її й зараз. Тому легше було загубити сотні тисяч людей, але мати даремних робітників, що їх і постачало ГПУ. То ж ми працювали в той час на водорозділі між озером Виг та Матко-озером. Праця була каторжна, бо замість звичайного грунту, як було зазначено в розвідочних планах, виявив

(Докінчення на стор. 3-тій)

Колоніяльний визиск Чехословаччини

Так звані сателіти Москви, що перебувають під владою комуністичних п р о в і дників, вишколених у Совєтській державі, живуть під невпинним натиском російського імперіялізму.

Які ж відносини утворилися тепер між Совєтською Росією та сателітами?

На початку совєтську армію в цих державах вітали як визвольницю від німецького ярма. Але незабаром виявилося, що Москва не думає про визволення народів, а тільки про зміцнення своїх позицій — політичних, стратегічних та господарських. Москва посилає своїх вірних служак у ролі міністрів у країнах-сателітах (маршал Рокосовський), вона забезпечує для себе вплив в цих країнах, щоб не появився в них свій Тіто, а з боку господарського Москва накладає свою тяжку руку на ввесь економічний розвиток народів-сателітів.

Українські комуністи між 1920 і 1930 роками пробували творити опозицію проти колоніяльних намірів Москви. Знаємо, що всі ці опозиційні спроби кінчилися безуспішно: Україну зроблено додатком до російської господарської системи.

Тепер Москва творить господарські пляни для інших народів, що попали під її вплив по другій світовій війні. На прикладі Чехословаччини хочемо показати, як виглядають відносини між Прагою і Москвою. Для освітлення цього питання дає багатий матеріял промова комуністичного президента Чехословаччини Клемента Ґотвальда, з 10. вересня ц. р.

Ґотвальд виголосив цю промову в промисловому місті — Моравській Остраві з приводу „гірничого дня". Раніше в Чехії не бракувало робітників для копалень, бо їм добре платилося. Тепер, не зважаючи на широку пропаганду, робітники, особливо молодь — не йдуть до вугільних і рудних копалень, бо умови праці в цих підприємствах під комуністичним режимом дуже тяжкі. Отже сам президент мусів звертатися до населення, щоб дало робітників до гірничої промисловости.

Ґотвальд у своїй промові вибалакав те, що стоїть на перешкоді для розвитку промисловости в Чехословаччині: недостатнє забезпечення населення одягом, взуттям і харчами. Він обіцяв, що з виконанням „пятирічного пляну" прийде „веселе і щасливе життя", але цьому мабуть тверезі реалісти чехи не повірять.

Спинився ще Ґотвальд у своїй промові над пляном — розвинути в Чехословаччині тяжку промисловість (вугільну, залізну) і скоротити виробництво предметів денної потреби — текстильних, шкіряних товарів і т. д.

Тяжка промисловість потрібна Москві для збільшення її военного потенціялу. Цій справі має служити Чехословаччина. Правда, — казав Ґотвальд, скорочення текстильної та обувної промисловости зменшить експорт цінних товарів в західні країни, але нащо помагати капіталістичному світові роскішно одягатися? Головна річ, що скорочене виробництво вистачатиме для потреб населення Чехословаччини...

Забув комуністичний президент сказати, що за свої товари, вивезені в західні країни, Чехословаччина могла діставати добру валюту або товари їй потрібні, а за продукти тяжкої промисловости ледве чи щось одержить від загребущої Москви.

Звичайно, населення Чехословаччини добре розуміє всю невигоду для себе, — коли п р о м и с л о вість цієї країни знизиться до стану постачальниці півфабрикатів, коли раніше вона могла вивозити високоякістні товари. Але Ґотвальд уважає всі голоси критики за інтригу „американських капіталістів та їх прислужників". Він твердить, що Чехословаччині помагає „щиро і безкорисно" Совєтська Москва, і, навпаки ганить „капіталістів", які, мовляв, тільки й думають про прибутки і визиск інших народів. При цім згадав Ґотвальд і славного Колорадського жука, якого, мовляв, розкидають американські літаки на території Чехословаччини, щоб пошкодити населенню цієї країни...

Приклад високо промислової Чехословаччини показує, як може підупасти господарство культурного народу, коли він попаде під чужу безоглядну „опіку". Москва в своїй історії знищила не одну цвітучу країну. Тепер на черзі стоять народи — сателіти.

Б. І.

М. М.

З-ПІД БІЛОГО СОНЦЯ ДО СРІБНИХ ЗІР

4)

Ядумаю, що багато українців із вдячністю згадують, як п. голова Комітету, С. Василів допоміг їм у скрутний час розвязати пекучу шанхайську кризу. Памятаю, що коло головної залі була невеличка кімната з великою кількістю молодих, середніх і „підтоптаних" хлопців, яких я жартом називала „запорожцями", а їх мешкання „запорожським кошем", бо це і був своєрідний „лицарський орден" з власним „неписаним статутом", на чолі „коша" був старий бандурист, кремезний як дуб Грицько Сніжний, а фактично всім орудував меткий і дотепний Івась, найменший ростом і мабудь наймолодший роками. Так ми, „китайські" українці, жили колись в тяжкій біді, але дружно, помагаючи один другому і навіть від своїх злиднів уривали якісь копійки та висилали на допомогу скитальцям в Европу, на медичну допомогу УПА, на книгозбірні і музеї, і тільки коли самі ці китайські українці опинились в жахливому становищі за дротами таборів IPO на одному з Филипинських островів, то чомусь ніхто із вільних українців на американськім континенті, ні один із Українських Допомогових Комітетів (окрім Аргентинського в Буенос Айресі, що все старався щось зробити, щоб вистарати всім візи і всіх врятувати) не відчув їх трагічного положення.

В неймовірній метушні і біганині пройшов наш перший і останній день в Шанхаї, бо треба було купити пароплавні квитки, здати тяжкі речі в багаж, попрощатися із знайомими, яких 5, а то і 7 років не бачили, взагалі „зліквідувати" всі останні звязки з Китаєм, який ми вже назавжди покидали. День видався чисто „шанхайський": сонця не було видно, небо — затягнене мутною сірою пеленою, яка спадала на землю дрібнесеньким дощем, який безперестанку сіявся і сіявся, наповнюючи все вогкістю, роблячи на хідниках ріденьку жовту грязючку та наводячи на душу гнітучий сум, який ще поглиблювався тим, що всі ті хідники були вкриті людьми, які постійно жили там, купували, продавали, вмирали і народжувались. Не можна було оминути цього людського муравлища китайських бігців, і часто доводилось на когось наступати ногами, а найбільше на малих дітей, що квиліли повзаючи по забруджених хідниках. Але не було часу глибоко перейматися долею китайців, бо всетаки хоч в болоті і на хідниках, а вони були в **своїй власній батьківщині,** а не скитались по чужих землях, оббиваючи чужі пороги, як це судилось нам, українцям... Не знаю навіть як ми вспіли все зробити, а головне, як ми змогли купити наші місця на пароплаві в той самий день, бо всі пароплави були переповнені і всі місця на них замовлені ще з торішнього року. Ми ж ніби якимсь чудом дістали відразу 3 місця і то на самому розкішному, самому новому океанському велетню — „Прєзідент Клівленд", який щойно був спущений на воду і відбував свою першу подорож та на завтра 23-го січня 1948 р. мав відпливати з Шанхаю до Сан Франціско. Та як відпливати з Шанхаю не побувавши в Українськім Представницькім Комітеті та ще й в такий великий для кожного з нас день 22-го Січня? І от в 8 годин вечора, втомлені і змучені, але їдемо-летимо до Представницького К о м і тету на святочну Академію. Як ми не квапились, але наші рікші таки не могли швидко гнати по слизькому асфальті і ми спізнилися, що нам дуже прикро. Але, Боже! вступаємо в залю і якаж то велика різниця з тим, що ми допіру там за порогом полишили, ніби якимись чарами нас хтось переніс із „вавилону" гамірливих, брудних китайських вулиць в другий світ, світ ясний, тихий, милий, світ чисто український. І вже ми забуваємо, що нас тільки невелика горстка українців серед мільйонів китайців, що ми на чужині, що за вікнами те саме чуже „море": чужі люди, чужа мова, чуже оточення, гамір, бруд, темнота і потоки дощу, бо ми в просторій залі, чистій і гарно удекорованій вишитими рушниками і портретами-картинами найкращих синів України, повно громадян, а на підвищенню стоїть пан-голова С. Василів і виголошує промову про значіння 22-го Січня, про тих відданих лицарів, що починаючи з юнаків під Крутами і по сьогоднішний день в рядах У. П. А. боронили і боронять наші найсвятіщі ідеали.

Починається друга частина Академії, після промов і рефератів — спів і музика, співає не хор, а всі присутні громадяни, щиро і однодушно, як молитву-благання до Бога за великомучену Батьківщину — Україну, за змучений український нарід. Раптом роздається щедрівка, то грають плити хору О. Кошиця, які Управа виписала з Канади і які, як дорога несподіванка прибули в Шанхай саме в день Свята Державности і вперше з захопленням слухаються громадянами. Але ось доноситься ніжний бренькіт бандури — то мій син не втерпів і побіг до „коша" і вже впросив бандуриста Сніжного заграти свою улюблену річ: „стоїть явір над водою", що пан Сніжний ласкаво виконує, бож вони не дивлячись на різницю в роках — 60 літ — є великими приятелями. Дорослі теж не уявляють собі національного свята без чудової гри знаменитого бандуриста, який колись святкував 22-ге січня в Києві, як представник Селянської спілки до Центральної Ради, а далі був як „контр-революціонер" вхоплений ГПУ і засланий на Біломорський канал на роботи, а далі на Далекий Схід, звідки втік до Китаю. Але ні роки, ні праця, ні переслідування не зломили цього кремезного козарлюги з Київщини і ще міцне-міцне стиснення його руки і ще могучий голос і „Максим Залізняк, козак з Запорожжа" оксамитом розлягається по великій залі, під чарівний, мелодійний, ні з чим не зрівняний і нічим в світі не перевищений акомпаніямент божественної бандури. А ось і преславна „Бондарівна", це пан Сніжний, знаючи, що я її понад усе люблю, зробив мені таку приємність в останнє почути Бондарівну в його виконанню, бо хто знає чи доведеться ще нам зустрінутися? — ми завтра відпливаємо до Каліфорнії, він збирається до Аргентини, а від Сан Франціско до Буенос-Айреса (де він зараз живе) далека дорога...

(Дальше буде).

НАША УЧАСТЬ В ЮВІЛЕЙНІЙ МАНІФЕСТАЦІЇ У.К.К. БУДЕ ПЕРЕГЛЯДОМ НАШИХ СИЛ, НАДІЄЮ ДЛЯ НАШИХ ПОНЕВОЛЕНИХ БРАТІВ ТА ПОСТРАХОМ ДЛЯ ЇХ ГНОБИТЕЛІВ! ХАЙ НІКОГО НЕ ЗАБРАКНЕ НА МАНІФЕСТАЦІЇ В КАРНЕГІ ГОЛ 1-ГО ЖОВТНЯ!

Андрій Кіцічак

ТИБЕРІЙ ГОРОБЕЦЬ

(Згадка про Степана Чарнецького).

(Докінчення).

А коли появився закон про віднову ордеру „білого орла". то Тиберій у фейлетоні „Іп гок сігно вінцес" радить повернути до традицій короля Августа тимбільше, що в міжчасі зродилось і підросло в наших співжителів-сусідів багато августів... Ордерів радив не жалувати. Пише, коли нема порядку, нема границь, нема хліба, нема кредиту — так щось прецінь треба народові дати. Найлегше ордери! Так робив і українець, приятель Пілсудського. Ордери, кінчить Тиберій напевно пригадають добрі, августівські часи, коли було що випити, чим добре перекусити, але так добре — аж... до розперізування. Поляки не вичікуючи дефінітивної розв'язки галицького питання почали і українців набирати до війська. Зразу урядовців „народовосьці рускей". Невичерпаний в концепті Тиберій і на ту тему відповідає фейлетоном „Лихо побери всі мрії". Коли вичитав у польських денниках (але не урядових) що Сх. Галичина „фактично вже належить до Польщі", то тоді постановив зробити карієру і зголоситись до польського війська, але лишень до... уланів, бо то „мальоване дзеці". Міркував, що коли мав учеників і товаришів (поляків) вже полковниками, а то й різними бриґадирами; то будуть мусіли і його з приличности, як знайомого, пхати в гору — ну! і може якесь „віртуті райтераді" попаде. І під впливом тих, вже змілітаризованих думок, присн̣илось йому, що він вже комендант невеликого кавалерійського полка. Сам, у високій роґатифці, як улан — беліняк — офіцер, веде Руською вулицею, на високих, позичених від Денікіна... конях, швадрон. За ним у першому ряді найвищі улани: Др. Юліян Гірняк, Др. Степан Балей, Др. Ярослав Грушкевич та Др. Осип Скрентович. Самі високі „мальоване дзеці"! Є вже автономія і їм вільно співати... по польськи. Полк дефілює перед львівським маґістратом, перед міською радою, а його улани співають:

А на самим пшедзе наш
Тиберій єдзе,
Улани, улани, мальоване
дзеці...

В роках 1920-1921 урядувала на терені Сх. Галичини формація „Мейскєй стражи обивательскєй", — коротко М.С.О. Були то добровольчі цивільні відділи, у цивільних одягах, лишень з крісом та з опаскою М.С.О. на руці — в часі служби. Було то щось в ролі міліції, а члени її люди скромні та поцтиві, не грішили надміром інтеліґенції ні тверезости. За їх геройські подвиги прийшлось їх таки зліквідувати, а коли появилось в урядових дневниках відповідне зарядження, то Тиберій їх також не зіґнорував, а пом'янув як слід у подзвінному фейлетоні „Як вони урядували". Намалював фраґмент, як то його, зимою, коли в 11 год. ночю вертав домів, арештував добре підпитий член, геройської М.С.О. На думку представника влади, леґітимація Тиберія не мала круглої печатки. Ідуть. Тиберій пробує нав'язати розмову по-малопольськи: Ойцец нині дещо слабий... — То не твоя річ! Марш наперед! — рубнув гостро. Ов! думаю зле — оповідає Тиберій, — але не даю за виграну і по хвилі пробую знова: а що там нового „де політіціс". Куш! тепер нема політики. В місті мусить бути порядок. У фурдиґарні будеш політикувати. По цих словах посовгнувсь, вдарив головою об ліхтарню, впав на коліна, а кріс злетів на землю. Тиберій підняв жертву служби, а сам взяв на плече кріс. В певному моменті достойник пристав, відсапнув, і з наполеонським жестом руки приказує Тиберієві: а тепер марш до дому! Не піду, каже Тиберій покірно. Ви робили службу і втомились чи заслабли, вам треба помогти зайти на комісаріят. Тут доперва вийшла весела сцена. Дижурний старшина М.С.О. був також дещо знеможений і не міг замітити, що конвоент Тиберія струджений. Але коли замітив у Тиберія кріс, то побідно загомонів: „А відзіш? я мувіл, же оні бендон робіць повстанє; юж злапалі єднеґо караїма з карабінем"! На щастя прийшла зміна дижурного старшини, ще не перемученого. Той зор'єнтувався у ситуації. Обивателя, змученого ревною громадянською службою попросив сідати, а Тиберія відпустив домів. Та у березні 1923 року таки признали полякам Сх. Галичину.

Більш переконуючими мабуть були кокетливі арґументи, неофіціяльних делеґаток, чим дійсна слушність. Польська преса ликувала. Та Тиберій і тоді не замовк. В одному з фейлетонів заглузував не лишень з Польщі, але і Ради Амбасадорів, яка видала у Сант Жермен пропам'ятне для нас рішення. Тоді якраз весняні води Сяну, забрали міст у Перемишлі. Тиберій закінчив фейлетон словами: „Проти неслушної децизії у Сант Жермент протестує символічно і сама природа. Забрала вода поміст між Західною а Східною Галичиною, яка до Польщі ніяк не пасує"!

Автор цих рядків подав лише ремісценції більш маркантних фейлетонів а назагал було їх багато-багато і годі по стільки літах все докладно пам'ятати. Тиберія Горобця знаю лише як читач „Діла". Та є на еміґрації багато Його співробітників, друзів, які напевно зареаґують на ті скромні рядки і дадуть читачам повний образ тої непересічної людини не лише як гумориста — Тиберія Горобця, а також як Степана Чарнецького, працівника на багатьох ділянках літературного мистецтва.

Чув я, що Чарнецький як багато на жаль наших мистців, доживав віку у злиднях, а в році 1944 остав у Львові на ложі „болізни".

„Голос Америки" передав привітання від з'їзду ДОБРУС-у

(УПІА) Крім звичайних хронікальних повідомлень, що були передавані „Голосом Америки" в українських і польських авдиціях під час праці першого з'їзду бувших репресованих і переслідуваних українців з-під Советів 2-го й 3-го вересня, 4-го вересня було передано інтерв'ю із Керівником Відділу Преси й Пропаґанди та Заступником Голови ДОБРУС'у ред. Василем І. Гришком і делеґатом з'їзду Д-ром Юліяном Мовчаном.

Запитаний кореспондентом „Голосу Америки" про мету ДОБРУС'у В. І. Гришко відповів: „Мета організації — популяризувати серед американської і світової громадсько-політичної думки ідеї боротьби проти советської терористичної системи, жертвами якої були саме ці, що об'єдналися в цій організації. Цим ми хочемо допомогти тим мільйонам українців, які ще й далі перебувають під тягарем советських терористичних репресій, а також допомогти всьому українському народові, що бореться за своє визволення з-під советського ярма." Далі ред. Гришко поінформував про членство, форми діяльности ДОБРУС'у та розповів про пережиті ним самим репресії советської влади: „Чотири роки я перебув у концентраційному таборі при копальні золота, що називався „Прииск Штурмовой". Я працював при добуванні золота, як невільничий робітник. Цю свою так звану „кару" я дістав від НКВД тільки за те, що будучи студентом Київського Державного Університетт на літературному факультеті у вужчому колі студентів висловився проти національного поневолення України в СССР. „Говорячи про число в'язнів у конц. таборах СССР В. І. Гришко зазначив: „Найбільше є в'язнів з концтаборів системи т. зв. „Северостлага", тобто північних таборів Далекого Сходу. Причиною їх ув'язнення було переважно те, що вони змагали до визволення України і встановлення в ній демократичного ладу самих українців. За такими даними є сьогодні в СССР неменше семи мільйонів із загального числа понад п'ятнадцять мільйонів підсоветських репресованих..."

Др. Юліян Мовчан передав коротко про перебіг з'їзду, докладніше зупинившись на виступі в дискусії панни Катерини Кохно.

„Вона між іншим зазначила, що коли їй було одинадцять років життя, НКВД їй вибило зуби, а батька було заарештовано і вивезено невідомо куди. Крім того вона повідомила, що за час більшовицької влади на Україні було замучено понад дві тисячі священиків, тридцять єпископів та двох Митрополитів."

На закінчення цієї авдиції В. І. Гришко сказав: „Ми дякуємо „Голосові Америки", що дав нам можливість розповісти про наш зїзд тим нашим братам і сестрам в Україні, які ще й далі перебувають під тягарем советських терористичних репресій.

Від імені всіх делеґатів і учасників з'їзду щиро вітаємо їх на нашій поневоленій Батьківщині і бажаємо їм скорішого визволення з під того тягару, від якого ми вже вільні тут, в Америці.

Знову ж 6-го вересня „Голос Америки" подав підсумки роботи з'їзду, де, між іншим було відзначено: „...у своїй резолюції (з'зд) подякував президентові Трумановi за право азилю для втікачів із Радянського Союзу і можливість їм мати в Злучених Державах Америки свою нову Батьківщину. З'їзд привітав також Українську Національну Раду за її демократичні змагання в справі визволення українського народу".

ВІСТІ З УКРАЇНИ

(Нотатки з совєтської преси)

КІННІ МОЛОТАРКИ ГРАЮТЬ „АЖ СЕРЦЕ РАДІЄ"

Колгоспник Г. Магера з одного із сіл Радехівщини, під'їзджаючи до свого колгоспу, почув глухий і невиразний гул. Молотарка? Якесь непорозуміння, — подумав він. — Звідки ж тут молотарка взялася?.. Щоб довідатися, в чому справа, він пішов на тік. Скоро з'ясувалося. Це колгоспники пустили в рух свої резерви. Кажуть, що ніхто вже й не думав, щоб з цих молотарок був толк. На колгоспі майстри полагодили. І вони тепер працюють усі три. Хай маленькі, кінні, але молотять.

Сількор Д. Шумський, почувши таку „новину" від Магери, негайно подав її до газети: аж три молотарки! І добавив: „Серце сповнюється радістю за народнє багатство, за того, хто привів селян до такого щастя..." Молотять старими кінними молотарками, і ще серце радується. Певно, воно могло б бути і гірше, якщо б ціпами треба було обмолотити і до половини серпня виконати хлібозаготівлю...

У ДНІПРІ — БАГАТО РИБИ

Цього року у Дніпрових водах дуже багато всілякої риби. Риболовецькі артілі Нікополя, використовуючи це, достроково позавершували свої пляни вилову риби. Але... їм визначили нові норми ловлі понад плян.

ВИНАЙШЛИ МІКРОЦИД

Старші наукові співробітники інституту мікробіології АН УССР М. Подоплічко і В. Білай розробили метод одержання винайденого ними нового середника для поборювання мікробів — мікроцид. Новий препарат діє на широке коло бактерій, які збуджують захворіння людини, тварин і рослин, а також на деякі мікроскопічні гриби, які викликають хвороби людини. Новий мікроцид в окремих випадках кращий навіть від пеніциліни, бо вбиває бактерії, на які пеніциліна не ділає. Мікроцид вживається у рідкому стані, як зовнішній засіб. Ним зрошується уражені тканини, а також накладається марлі, зволожені мікроцидом. Препарат мікроциду не має місцевої токсичної дії при зовнішньому застосуванні. Новий препарат забрали до Москви і застосували в тамошніх клініках.

ВИСТАВКА ХУДОЖНЬОЇ ТВОРЧОСТИ УЧНІВ

В 50-тій київській школі відкрилася виставка художньої творчости учнів шкіл УССР при наявності 1800 робіт з малярства, графіки, вишивання, різьби. Велика частина експонатів, як пише совєтська преса, це речі, присвячені Сталінові, партії, урядові, а значить — безвартісна макулятура.

Академія Наук УССР відбула своє чергове засідання. Президент академії О. Палладін розповів свої враження про подорож до Німеччини у зв'язку з святкуванням 250-річчя німецької академії наук. В добавок Л. Булаховський поспішив уже прочитати доповідь про роботу київського інституту мовознавства в світлі завдань, поставлених Сталіном у його статтях в „Правді" і „Большевику". Значить, будуть ще раз перебудовувати мову.

● **Президент Труман** підписав закон про виплату родині покійного Леслі Фоллерд 100,000 долярів за використання американською фльотою острова Паліра, 900 миль на південний захід від Гаваїв. Остров є власністю цеї родини.

КОМУНІКАТ

У вересні відбулися в Ню Йорку перші збори Президії Ліги Атлантицької Хартії „Прометей". Збори ухвалили щоб Президія негайно відновила свою діяльність, перерваду в Европі внаслідок виїзду її членів за океан, з'організувала Центральний Клюб „Прометея", з'окрема увійшла в контакт зі Західним Світом.

Як відомо, „Прометей" повстав у р. 1925, як організація, що об'єднала представництва народів, окупованих Московщиною, в цілі провадження боротьби за їх визволення спільними силами. „Прометей" скупчив представництва народів: Кавказу, України, Туркестану, Татарів Криму і Ідель-Уралу, Карелії, Комі, Якутів, Козаків і т. д. Перед 2. Світовою Війною „Прометей" був єдиною того роду революційно-політичною організацією, провадив успішну політичну та пропаґандивну акцію, посідаючи поважну кількість видавництв у різних мовах. З'окрема, в своїй діяльності „Прометей" сягав на терени, окуповані Москвою. Клюби „Прометея" існували в Франції, Туреччині, Польщі, Фінляндії, Італії, Швайцарії, Англії, Німеччині та на Далекому Сході.

Внаслідок терору з боку „держав осі" в стосунку до членів „Прометея" під час 2. Світової Війни, „Прометей" припинив був свою діяльність. По війні до „Прометея" приступили формально: поляки, чехи, словаки, мадяри, румуни, литовці та естонці.

В січні 1949. в Німеччині відбулася перша по війні Конференція „Прометея" при участи понат 100 членів, яка постановила перенести Централю „Прометея" до ЗДПА.

В найближчім часі буде скликано нормальний Конґрес „Прометею".

Президія Ліги „Прометей"

ЗУСТРІЧ

(Докінчення зі сторони 2-ої)

лась скеля та так званий „пливун", — густе болото. Властивість „пливуна" була така, що та кількість, яку ми вибірали за день, за ніч знову стікала з боків і виходила на верх, — тому робітня площа зрівнювалась. Така несподіванка поламала всі технічні розрахунки і начальство на нашій дільниці оголосило „автал". На місце роботи було зігнано більш 20 тисяч людей, які працювали у дві зміни — по 12 годин кожна зміна. А щоб інтензивніше йшла робота, на місце праці були доставлені духові оркестри, які грали, протягом круглої доби. Коли ж і це не допомогло, з центру почали приїздити „вожді". Тож там ми зустрілися з Кіровим, зустрілись з Ягодою, з Сусловим, а зрештою і з верховним прокурором Советського Союзу Андреєм Вішінським. Був скликаний мітінґ і верховний прокурор змалював нам значення для Советського Союзу Біломорського каналу, привітав всіх нас з честю, що виконувати таку відповідальну роботу Советська Держава довірила саме цьому колективу в'язнів, далі пообіцяв за гарну роботу зменшення строку ув'язнення на чверть, третину і навіть на половину, в залежності від ефективности праці того чи іншого в'язня. Для сверхударників верховний прокурор пообіцяв повне звільнення від ув'язнення по закінченню будови каналу, твердо знаючи, що жаден з тих сверхударників, виснажившись від надмірної праці, до цього не доживе. „Тож хай живе вірний „страж" Советської Держави — ГПУ. Хай живе геніяльний творець пляну будови Біломорського канулу тов. Сталін!" — закінчив свою промову прокурор Вішінскій і оркестра заграла Інтернаціонал. Урочиста частина закінчилась і верховний прокурор Советського Союзу спустивсь з трибуни до в'язнів-рабів. Звернувшись до ближчого в'язня він запитав: „Ти за что сідіш?" — „Коли батько померли то залишили мені хозяйство і десять десятин землі. От мене й арештували, кажуть: „куркуль, нетрудовой елемент". А мій батько були наймитом, потім за зароблені гроші купили землі і розжились на хозяйство". — „А ти тут постарайся доказать, что уже оработілся і перевоспітался. Только хорошей работой заступіш прощенія у трудящіх нашей родіни". Так сказавши прокурор повернувся до другого в'язня і теж запитав: „А ти за что сідіш?" — В'язень випроставсь на весь свій зріст і промовив: „Перш за все гражданін Вішінскій не „ти", а „ви", бо я з вами не знайомий. А потім, коли верховний прокурор цікавиться, то може запитати у мого слідчого за що я тут сижу. Слідчий мені про це не сказав і тому я про це не знаю". Андрей Вішінскій круто повернувсь і пішов до трибуни. В цей час з гущі в'язнів - рабів розлігся гучний свист, але тут духова оркестра заграла Інтернаціонал і в'язнів знову погнали на роботу. Верховний прокурор Андрей Вішінскій того ж дня виїхав виконувати свої „державні обов'язки", а наслідком цієї зустрічі був добровільний державний займ: „Канал до строка", що оголосила адміністрація між в'язнями-рабами. Тому кожен в'язень мусів придбати облігацію цього займу, де було написано, що він „добровільно зобов'язується для держави відпрацювати якусь кількість годин поверх норми". І саме через цей „добровільний займ" нам всім в'язням зустріч з верховним прокурором Советського Союзу Андреєм Вішінскім так врізалось в пам'ять.

По З'їзді-зустрічі Угнівщини

(Докінчення).

По виборах ухвалено через аклямацію предложені резолюції:

1). З'їзд Угнівщини ухвалює приступити до негайного видання Альманаху, в якім буде поміщена і Історія Угнівщини. В тій цілі покликує Редакційну колегію з 7 осіб, яка ту справу зреалізує. В склад колеґії вибрані одноголосно п. п. 1. Білиќ Михайло, 2). Заяцева Ольга, 3). Др. Володимир Петришин: 4). Др Степан Божик: 5). Др Іван Скрипчук, 6). Інж. Евген Микулович і 7). проф. Михайло Хоцій.

2). З'їзд Угнівщини одобрює діяльність дотеперішного Комітету Тов. Угнівщина а рівночасно ухвалює продовжувати діяльність цегож та дякує за дотеперішню працю. — Рівночасно З'їзд взиває всіх своїх учасників і всіх своїх краянів Угнівщини в Америці, Канаді і ин. краях стати членами Товариства Угнівщина з осідком в Новім Йорку з вкладкою бодай 1 доляр річно —

3). Перший З'їзд Угнівщини взиває своїх краянів, щоби горячо допомагали скитальцям при їх спровадженні до Америки і Канади, старaючись для них о приміщення і працю.—

4). Перший З'їзд Угнівщини поручає нововибраній Управі і своїм краянам всіми силами, морально і матеріяльно допомагати: Укр. Конґресовому Комітетові Америки, Комітетові Українців Канади і Українській Національній Раді — в їхній праці.

5). Перший З'їзд Угнівщини складає щиру подяку пану Демцеві Михайлові з Угнова за спровадження понад 50 скитальців головно з Угнова.

6). Перший З'їзд Угнівщини взиває своїх краянів бути діяльними в усіх укр. національно-релігійних товариствах і орґанізаціях, а головно брати живу участь в Укр. Конгресовім Комітеті Америки і КУК. Канади та місцевих укр. установах.

По ухваленні резолюцій, які принято аплявзами одноголосно, відбулася спільна знимка всіх учасників, а зокрема наших Пань в оригінальних і чудових угнівських строях.

По знимці замкнув голова о. декан Гіль — цей перший З'їзд Угнівщини, горячою промовою і зазивом до праці витревалої на місцях. Укр. Гимн „Ще не вмерла Україна" відспівала ціла саля, стоячи на „позір". —

Відтак була одногодинна перерва для оглядання Виставки. —

Вп. Дамян Горняткевич, артист-маляр, що в рр. 1933-1936 малював Церкву в Угнові, на прохання ювіл. комітету, прибув на З'їзд і на одній стіні влаштував зі своїх малюнків і з ріжних знимок — прекрасну картину, яку всі подивляли і оглядали. Зокрема п-ні Заяцева привезла з Канади від п. Ґлущека з Торонта, уроженця Угнівщини — збірку значків з часів української самостійности з рр. 1917-1920 до вгляду всім зацікавленим. Двох філятелістів — збирачів має Угнівщина в Канаді, які мають до 20.000 штук значків. Словом: Виставку варта було оглянути.

Зокрема 11 пань в оригінальних угнівських строях, за які колись ще в р. 1934. Угнів дістав І. нагороду на І. Укр. Жіночім Конґресі, цілий час перебували на салі і були великою атракцією на З'їзді. Колиж відтак виступили на сцену і випровадили оригінальні угнівські „Гагілки" в числі 11 пісень, то присутні, ентузіястично, грімкими оплесками, повитали цю цікаву і оригінальну імпрезу. — Належало б цю імпрезу хоч ще-раз випровадити на сцені перед ширшим Громадянством.

Наступив відтак Бенкет, який відкрив голова п. М. Петришин, покликаючи на товстмастра п. Володимира Ваґнера. Бенкет сей під вмілим проводом п. Вагнера пройшов у веселім і патрійотичнім настрою. А був він без алькоголю. Бесідники, один за одним, патріотичними промовами, подяками, зазивами і т. д. держали всіх присутних у взнеслім настрої: А були ними п. п.: Др Іван Козак, о. Василь Ґумовський, Анастазія Ваґнерова, Іван Онишкевич, Василь Пільгуй, Яків Лисяк, о. Олександер Трешневський, Кирило Піддубчишин, Інж. Вол. Онишкевич, Артист-маляр Дамян Горняткевич, Др. Лука Мишуга.

На З'їзді було зареєстрованих 135 осіб. В год. 9.39 голова п Петришин замкнув *з'їзд і бенкет.*

З'їзд робив імпозантне враження і є повна надія, що угнівщани тепер ще сильніше включаться до праці в загально-українських установах.

На З'їзді було зареєстрованих 145 делеґатів.

Гимнами українським і американським закінчено цей З'їзд.

Один з присутніх

ПОВІДОМЛЕННЯ.

„Організаційний Комітет Обєднання Демократичної Української Молоді" (ОДУМ) на Канаду, подає до відома, що Установчі Збори для організації ОДУМ у Торонті відбудуться в суботу, 30.9.1950. о год. 4-ій, в залі Українського Народного Дому при вул. 191 Ліппінкот.

Всю українську демократичну молодь просимо взяти численну участь у Зборах.

Вол. Дорошенко, директор бібліотеки НТШ просить п. д-ра **Олександра Сушка** подати йому свою адресу. — V. Doroshenko, 2121 Green St., Philadelphia 30, Pa.

ПОВІДОМЛЕННЯ

Комітет Українців Канади відкрив з днем 1. вересня 1950 р. своє Представництво на Европу з осідком в Лондоні.

На директора Представництва покликано п. Богдана Панчука.

В такий спосіб здійснено постанову III. Конґресу Українців Канади і виправдано наглячу конечність мати в Лондоні, з огляду на теперішну міжнародню ситуацію, своє Представництво.

Подаючи той факт до відома українського загалу, Комітет Українців Канади просить рівночасно про всесторонню піддержку для своєї праці.

Адреса Представництва:

Office of the Ukrainian Canadian Commmittee
Ukrainian Bureau
64, Ridgmount Gardens, London, WCI., England.

АНІ ВОГОНЬ АНІ ВОДА не можуть вже зупинити походу американських військ до кінцевої перемоги над червоним аґресором в Кореї. Відділ 21-шого полку піхоти переходить вбрід ріку Нактонґ, наступаючи на п'яти втікаючому ворогові.

БОРОТЬБА У.П.А.

(Докінчення зі стор. 1-шої)

слухується десятки втікачів зі Совєтського Союзу та сателітських країн. Його потверджують заяви службовців урядової розвідки, завданням яких є зважувати та інтерпретувати кожний скравок інформації, що доходить сюди зпоза залізної заслони. Виглядає парадоксально, що повстанське підпілля є найсильніше на території самого Совєтського Союзу, а найслабше в сателітських країнах, хоча більша частина сателітського населення виступає проти комунізму. Причиною парадоксу є факт, що совєтська територія, так як Україна і Білорусь, має кращий терен для повстанських дій, ніж такі країни, як Польща Мадярщина, Болгарія і Чехословаччина. На цих територіях (в Україні і Білорусі) є більше лісів і гористих теренів, в яких повстанці можуть вдержатись безконечно. Пороблені на підставі доходжень здогади вказують, що 500,000 до 1,000,000 озброєних повстанців бореться проти Совєтів в Східній Европі... Найбільша кількість є в Українській Повстанській Армії, відомій як УПА, як теж в двох білоруських повстанських організаціях, одна з яких називається Білоруською Демократичною Армією" а друга „Чорна Кітка". Прибулий в останньому втікач з України, який не бажає виявити своєї ідентичности, побоюючись репресій для його родини, що живе в Совєтському Союзі, твердить, що УПА озброєна крісами, танками і навіть кількома малими літаками, зхопленими від відступаючих німців або в засідці від червоної армії. Крім місцевих українців у відділах УПА боряться литовці, лотиші, естонці і німці. Вони носять уніформи і мають школи для підготовки старшин..." Стверджуючи, що „немає сумніву про боротьбу УПА проти росіянів", кореспондинт заперечує, на підставі тверджень розвідчих властей, наявність повстанського руху в самій Росії. На закінчення своєї реваляції кореспондент твердить: „Українці і білорусини заявляють, що їхні повстанські армії можуть бути збільшені вдвоє або втроє, якщоб їм можна забезпечити постачання з повітря, могли б ставити могутній спротив Совєтам і навіть виступити повним фронтом до бою проти червоної армії. Один з українських втікачів додав, що теж українські дивізії в червоній армії таємно приготовляються до масової дезерції на випадок війни. Рахуючись з такою можливістю, головне командування червоної армії висилає українські відділи до гарнізонів в Азії, де є менші можливості дезерції на випадок війни".

ЮГОСЛАВІЯ ОБВИНУВАЧУЄ МОСКВУ В ПОРУШЕННІ МИРУ

Лейк Соксес, 26. вересня. — Югославський міністер закордонних справ, Едвард Карделдж, що очолює югославську делегацію в Генеральній Асамблеї О. Н., обвинувачував вчора Совєтський Союз в порушуванні миру та робив його відповідальним за теперішнє міжнародне напруження. Для злагіднення майбутніх напружень, Карделдж запропонував дві резолюції, метою першої з яких було б „зробити війну по можності найтруднішою", тоді як друга передбачує створення постійного посередництва О. Н. для полекшання мирного полагоджування конфліктів.

НАРАДИ ПРО МИР В КОРЕЇ

(Докінчення зі стор. 1-шої)

щоби вони пробували підривною політичною акцією досягнути ту свою ціль, для якої почали аґресію. — Злучені Держави не думають входити в будь-яку більшу війну для досягнення будь-яких дальших політичних цілей в Кореї. Вияснюючи своє становище; Америка виразно відрізняє те, чого вона бажала б і що вона готова обстоювати. Для прикладу: Об'єднані Нації бажають об'єднаної Кореї з вільно вибраним урядом, але коли б Совєти або комуністичний Китай окупували самі Північну Корею, то Америка навряд чи починала б „велику війну" для переведення в життя цих своїх бажань силою. Проте, загально вважається, що Совєти чи Китай не будуть інтервеніювати, тоді війська Об'єднаних Націй будуть уповноважені „виконати своє завдання до кінця", хиба що північні корейці погодилися б вже на 38 паралелі: 1. Припинити вогонь; — 2. Передати всю свою зброю властям Об'єднаних Націй; — 3. Прийняти зверхність Об'єднаних Націй аж до часу, як під наглядом О. Н. зможе бути вибраний новий уряд та буде встановлений такий режим, якого нарід собі бажає.

БЕНТЛІ ПРОТИ АДАМІКА ЯК ШПИГУНА.

Вашинґтон. — Бувша комуністка, Елизабет Бентлі, яка вже виявила не одного тайного комуністичного діяча чи поплентача, тепер обвинувачує відомого письменника Люї Адаміка, родом словінця, в шпигунстві в користь Росії в часі Другої світової війни. Свої обвинувачення вона передала Еф Бі Ай та Сенатській підкомісії, яка прослідкує комуністичну діяльність між різними етнічними групами в Америці. Бентлі каже, що Адамік давав Совєтам інформації будучи на службі в ОСС (Офіс оф Стретіджік Сервісес). Сама Бентлі теж була на услугах російської тайної поліції від 1941 до 1945. Адамік був у приязні з Миссис Рузвелт і завдяки її впливам був запрошений до Білого Дому на обід, учасником якого був Винстон Чорчил, тодішній британський воєнний премієр. Свої вравраження з цього обіду описав він в книжці „Обід у Білому Домі". Вже тоді Адамік мав тихі звязки з про-комуністичними словянськими організаціями в Америці. До шпигунів, подібних до Адаміка, Бентлі зараховує ще й Володимира Козакевича, російського роду, що виклидав в Корнельськім університеті на курсах для військових старшин.

ВІД БІБЛІОТЕКИ НАУКОВОГО Т-ВА ІМ. ШЕВЧЕНКА

Наукове Товариство ім. Шевченка, зліквідоване окупантами на Батьківщині, відновило свою діяльність по цей бік залізної заслони. Заразом відновили працю й його установи, в тім і бібліотека, що поставила своїм завданням збирати й комплетувати всі українські друки, незалежно від їх змісту й напряму, що появляються поза межами Совєтського Союзу та різні Ukrainica в чужих мовах. Тому звертається Управа Бібліотеки до всіх українських видавництв і редакцій, щоб присилали їй свої видання, а також до всіх українських громадян, які розуміють вагу поставлених бібліотекою завдань, щоб і з свого боку причинялися, чим можуть, до збагачення бібліотеки. Бібліотека з подякою прийме всяку поміч. Бібліотека цікавиться передовсім українськими книжками, що появилися денебудь поза межами СССР від вибуху останньої війни, зокрема радо прийме всякого роду друки, що взагалі колинебудь появилися в Америці: ЗДА, Канаді, Аргентині та Бразилії. Вони потрібні їй між іншим і для зладження історії українського друку за океаном.

Отож посилайте все, що можете з тих видань — календарі, молитовники і взагалі книжки релігійного змісту, популярні й наукові видання, підручники, белетристику, журнали і таке інше. За все це, за найменшу навіть дрібницю Бібліотека буде щиро вдячна. Посилати треба на адресу директора бібліотеки:

V. Doroshenko, 2121 Green St., Philadelphia 30, Pa., U. S. A.
Управа.

ВІСТІ З УКРАЇНИ

УГОРСЬКІ ДЕЛЕГАТИ В КИЄВІ

В третій декаді липня до Києва прибула урядова делеґація угорських селян. В Києві делеґація розділилась і виїхала до районів Київської і Одеської областей.

„У. Д."

ПОШУКУВАННЯ

Пошукую о. ГАВРИЛИШИНА зі Зальцбурга, **Михайла БАБІЯ,** що був в Німеччині в Нюрнбергу і всіх знайомих!

WASYL BABIJ
34 Summerfield Avenue,
Bridgeport 8, Conn.

ТАРЗАН, ч. 2437. Артист, що швидко зміняється.

Великий Луї подався до входу будинку на кінці міста, коли дались чути кроки.

За кілька мінут ошуканець виступив вперед, перебраний.